

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **Ing. L. K.**, zastoupeného JUDr. Martinem Mikyskou, advokátem se sídlem Malá Skála, č. 397, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 4. 2005, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 32 Cad 32/2005, o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 6. 2006, č. j. 32 Cad 32/2005 - 65,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 7. 4. 2005, byla žalobci podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), uložena povinnost vrátit přeplatek na starobním důchodu ve výši 436 838 Kč, neboť mu výplata starobního důchodu v období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1995 a od 12. 4. 1998 do 31. 5. 2005 nenáležela. Žalovaná uvedla, že svým rozhodnutím realizuje rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 12. 2004, č. j. 32 Cad 77/2003 - 65, jímž bylo pro vady řízení a nepřezkoumatelnost pro nesrozumitelnost zrušeno rozhodnutí žalované ze dne 15. 9. 2003, kterým bylo původně rozhodnuto tak, že žalobci výplata starobního důchodu v období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1995 a od 1. 1. 1998 do 31. 5. 2002 nenáležela a žalobce byl povinen podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. vrátit přeplatek na starobním důchodu ve výši 456 943 Kč, neboť s ohledem na článek V.

odst. 4 zákona č. 289/1997 Sb., novelizující zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), přeplatek neměl být vyměřen za období od 1. 1. 1998 do 11. 4. 1998.

Žalovaná v novém rozhodnutí ze dne 7. 4. 2005 dále uvedla, že přeplatek vznikl zaviněním žalobce, neboť od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1995 byl zaměstnán v pracovněprávním vztahu na dobu neurčitou a nesplňoval podmínku nároku na výplatu starobního důchodu podle zákona č. 578/1991 Sb. a že od 12. 4. 1998 do 31. 5. 2002 měl žalobce pracovní poměr uzavřen na dobu neurčitou a nesplňoval podmínku § 37 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném od 1. 1. 1998 (změna provedena čl. V. odst. 4 zákona č. 289/1997 Sb.). Žalovaná specifikovala období a měsíční částky důchodu, které žalobci nenáležely se závěrem, že zaviněním žalobce mu vyplatila o 436 838 Kč více. S odkazem na § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. sdělila, že pokud byl občanovi vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, má plátce důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplacených částek důchodu, které mu nenáležely.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce předně namítl nesoulad s požadavky § 47 odst. 2 spr. ř. [v celém textu míněn zákon č. 71/1967 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů; s účinností od 1. 1. 2006 nahrazen zákonem č. 500/2004 Sb., správním řádem, ve znění pozdějších předpisů – pozn. soudu], podle něhož je nutné uvést ve výroku rozhodnutí ustanovení právního předpisu, podle kterého bylo ve věci rozhodováno. Žalobce vytknul, že odkaz ve výroku rozhodnutí na § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. zdaleka nepostačuje, neboť není hmotněprávní povahy, na rozdíl od § 37 zákona o důchodovém pojištění, z něhož vyplývá, za jakých podmínek může pracující důchodce pobírat vedle starobního důchodu ještě mzdu ze zaměstnání v pracovním poměru. Následné uvedení § 37 zákona o důchodovém pojištění v odůvodnění nepostačuje. Za zjevnou vadu považoval absenci uvedení hmotněprávního § 98 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 100/1988 Sb.“), ačkoli byl přeplatek vyčíslen i za roky 1994 a 1995, kdy tento zákon platil. Z těchto důvodů dovozuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalované pro nedostatek důvodů. Jiné procesní pochybení spatřoval žalobce v tom, že žalovaná neuplatnila solidární odpovědnost žalobce i jeho zaměstnavatele za přeplatek podle § 118c zákona č. 582/1991 Sb., neboť nejen příjemce starobního důchodu, nýbrž i jeho zaměstnavatel má vůči orgánům sociálního zabezpečení ohlašovací povinnosti.

Dále žalobce namítl, zda mohl jako jmenovaný ředitel státního podniku splnit podmínku trvání pracovního poměru na dobu určitou. Uvedl, že v inkriminovaném období vykonával na základě jmenování ministra průmyslu a obchodu funkci ředitele státního podniku a podmínka sjednání pracovního poměru na dobu určitou byla pro něj nesplnitelná. Nemohl ani upravit svoje zaměstnání sjednané na dobu neurčitou na zaměstnání na dobu určitou podle čl. V odst. 4 zákona č. 289/1997 Sb., neboť byl jmenován do funkce ředitele z předcházejícího období, a to na dobu neurčitou. Dodal, že byl v dobré víře a pozitivním očekávání, že výkon funkce nebude bránit souběhu výplaty starobního důchodu a mzdy, a že podmínku zaměstnání na dobu určitou splňuje, což dovozoval z existence manažerských smluv uzavíraných na dobu určitou a také ze skutečnosti, že jeho pracovní poměr pracujícího starobního důchodce jeho zaměstnavatel pravidelně hlásil příslušným orgánům sociálního zabezpečení. Odmítl, že by přeplatek na starobním důchodu vznikl jeho zaviněním.

Následná námitka žalobce se vztahovala k prekluzi povinnosti vrátit přeplatek na starobním důchodu za období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1995 a od 12. 4. 1998 do 31. 5. 2002.

Žalobce se domníval, že orgány sociálního zabezpečení měly vědomost o jeho zaměstnání jako starobního důchodce a proto mu mohla být uplatněna případná odpovědnost za přeplatek na starobním důchodu jen za tři roky nazpět, když za delší dobu je již nárok pro uplynutí tříleté subjektivní lhůty prekludován. Závěrem žalobce poukázal na nesprávnost rozhodnutí žalované při předepsání přeplatku k vrácení na starobním důchodu za období po 31. 3. 2001, tedy od 1. 4. 2001 do 31. 5. 2002, protože s ním ke dni 31. 3. 2001 zaměstnavatel skončil pracovní poměr a posléze jej přihlásil jako zaměstnance v pracovním poměru na jeden den – 31. 5. 2002. S ohledem na tyto skutečnosti navrhl, aby soud napadené rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že rozhodnutí není nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť § 37 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož žalobci v předmětné době nenáležela výplata starobního důchodu, je uvedeno v odůvodnění a toto nemůže mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Upozornila, že žalobce nesplnil svou ohlašovací povinnost podle § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., zatímco ohlašovací povinnost zaměstnavatele podle § 41 zákona č. 582/1991 Sb. se vztahuje k poživatelům starobního důchodu nesplňujícím podmínky pro výplatu důchodu při výkonu výdělečné činnosti a podotkla, že o skutečnosti, že je žalobce zaměstnán na dobu neurčitou, přestože byl poživatelem starobního důchodu, se dozvěděla v souvislosti s likvidací zaměstnavatele žalobce až dne 27. 11. 2002. K tomu jí byl doručen rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 28. 11. 2001, č. j. 8 C 124/2001 - 74, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 5. 2002, č. j. 20 Co 111/2002 - 93, jimiž bylo vyhověno žalobě žalobce o náhradu mzdy ve výši 479 293 Kč s příslušenstvím, kdy soudy určily, že pracovní poměr žalobce u zaměstnavatele vznikl dne 1. 1. 1994 a byl založen na dobu neurčitou, neboť žalobce byl jednostranným úkonem ministra průmyslu a obchodu pověřen řízením státního podniku bez časového omezení a šlo tak o vznik pracovního poměru jmenování na dobu neurčitou. Na základě toho žalovaná dovodila, že prekluzivní lhůta podle § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. k okamžiku jejího rozhodnutí neuplynula. Uvedla rovněž, že neshledala za vhodné použít § 118c zákona č. 582/1991 Sb., zakládající solidární odpovědnost organizace a příjemce důchodu, neboť organizace plní ohlašovací povinnost pouze tehdy, pokud výplata starobního důchodu nenáleží. Zaměstnavatel tak byl přesvědčen o existenci pracovního poměru žalobce na dobu určitou a že žalobce měl nárok na výplatu starobního důchodu. S poukazem na existenci soudního řízení ohledně náhrady mzdy, žalovaná dovozuje, že žalobce musel být přesvědčen o tom, že jeho pracovní poměr byl uzavřen na dobu neurčitou a mohl předpokládat, že mu v předmětné době nenáležela výplata starobního důchodu, a že tento pobíral neoprávněně. Uzavřela, že podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. jde o objektivní odpovědnost a není tedy dána povinnost prokazovat žalobcovo zavinění. Žalovaná proto navrhla zamítnutí žaloby.

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 6. 2006, č. j. 32 Cad 32/2005 - 65, byla žaloba žalobce jako nedůvodná zamítnuta. Krajský soud nejprve vyložil stav a změny právní úpravy umožňující souběžnou výplatu starobního důchodu a mzdy za celé inkriminované období. Posléze uvedl, že pokud bylo v jednom soudním řízení jednoznačně prokázáno, že pracovní poměr žalobce byl v rozhodném období pracovním poměrem založeným jmenováním na dobu neurčitou, nelze pak v jiném řízení tvrdit, že žalobce byl přesvědčen, že jeho pracovní poměr ve stejném období byl uzavřen na dobu určitou. Následně uzavřel, že podle § 98 zákona č. 100/1988 Sb. žalobci od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1995 nenáležela výplata starobního důchodu. Žalobce ani nesplnil další podmínku uvedenou v přechodném ustanovení čl. V odst. 4 zákona č. 289/1997 Sb., když neupravil ve stanovené lhůtě svůj pracovní poměr na dobu určitou. Tím, že mu jeho pracovní poměr

beze změny trval i po 11. 4. 1998, již nesplňoval podmínky souběhu výplaty starobního důchodu s výdělečnou činností podle § 37 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění, a proto mu výplata starobního důchodu od 12. 4. 1998 nenáležela.

K další žalobní námitce soud vyjádřil, že i za období od 1. 4. 2001 do 31. 5. 2002 byl přeplatek vyměřen v souladu se zákonem, když pracovní poměr žalobce skončil dnem 31. 5. 2002, kdy byly vyrovnány mzdové nároky z neplatného rozvázání pracovního poměru za období od 1. 4. 2001 do 31. 5. 2002. Skutečnost, že byl žalobce přihlášen a odhlášen k pojištění na jediný den - 31. 5. 2002, není podle soudu rozhodující, neboť na základě dohody o narovnání byl pracovní poměr ukončen ke dni 31. 5. 2002. Námitku žalobce, že v období od 1. 4. 2001 do 31. 5. 2002 nesplňoval podmínky souběhu jen v měsíci květnu, soud nepřijal.

Ohledně námitky existence formálních vad rozhodnutí žalované soud sdělil, že i když je odkaz na § 37 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění uveden až v odůvodnění, nezpůsobuje to nezákonnost rozhodnutí ani jeho nepřezkoumatelnost. Ve výroku je uveden § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., který sám výslovně odkazuje na § 37 zákona o důchodovém pojištění. Z toho soud dovodil, že § 37 zákona o důchodovém pojištění ve výroku nepřímou uveden je. Oproti tomu přisvědčil žalobci, že v odůvodnění měl být při vyčíslení přeplatku za období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1995 též uveden odkaz na § 98 zákona č. 100/1988 Sb. a nikoli jen odkaz na zákon č. 578/1991 Sb., kterým byl zákon č. 100/1988 Sb. novelizován. Soud však vyjádřil, že sama tato okolnost nezpůsobuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí, neboť z ustanovení zákona č. 578/1991 Sb. vyplývá, že se jedná o dílčí novelu zákona č. 100/1998 Sb., kde je uvedeno nové znění § 98 zákona č. 100/1988 Sb., upravující pravidla souběhu výdělku a starobního důchodu s účinností od 1. 1. 1992 do 31. 12. 1995. Soud uzavřel, že není pochyb, podle jakého předpisu žalovaná za období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1995 rozhodovala.

Soud se vypořádal i námitkou prekluze, kdy subjektivní prekluzivní doba běží v rámci doby objektivní a skončí nejpozději s ní, přičemž objektivní prekluzivní doba stanoví nejzazší mez, kterou při vymáhání neoprávněně vyplacených částek nelze překročit. Z toho podle soudu nelze dovodit, že žalovaná je oprávněna nároky vymáhat jen za dobu tři roky nazpět od okamžiku, kdy se o tom, že částky byly vyplaceny neprávem, dozvěděla.

Ve vztahu k odpovědnosti podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. soud uvedl, že je koncipována na principu objektivní odpovědnosti, tj. odpovědnosti za výsledek. V tomto případě je podle soudu lhostejné, zda příjemce důchodu pominul jemu uloženou povinnost, či zda věděl, nebo mohl předpokládat, že mu výplata důchodu nenáleží. Solidární odpovědnost příjemce důchodu a organizace by podle soudu mohla být uplatněna pouze v případě, že by šlo o subjektivní odpovědnost. Svůj závěr ohledně objektivní odpovědnosti příjemce dávky podložil i odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 16/2003 - 40, podle kterého pokud § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. obsahuje speciální úpravu odpovědnosti, nelze postupovat podle § 118b a § 118c zákona č. 582/1991 Sb. S ohledem na tyto skutečnosti soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti žalobce (dále též „stěžovatel“) namítl nesprávné právní posouzení věci a částečnou nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, jenž se v odůvodnění dostatečně přesvědčivě nevypořádal se všemi uplatněnými žalobními námitkami. Stěžovatel odkázal na základ svých stížnostních námitek, obsažený již v žalobě, přičemž poukázal na odlišnost svého právního posouzení věci od právního názoru krajského

soudu. Opětovně poukázal na obtížnou realizovatelnost splnění podmínky existence pracovního poměru na dobu určitou u zaměstnanců, jejichž pracovněprávní vztah byl založen jmenováním. Zastával názor, že u něj, jeho zaměstnavatele a Ministerstva průmyslu a obchodu, jako stranou uzavíraných manažerských smluv, došlo k právnímu omylu, když měli za to, že kombinací jmenování a uzavíráním manažerských smluv na dobu určitou stěžovatel vyhovuje podmínkám pracovního poměru na dobu určitou. Současně vyjádřil, že se připodepisováním přihlášek zaměstnavatele k sociálnímu zabezpečení příslušným orgánům domníval, že řádně ohlašuje svůj pracovní poměr pracujícího starobního důchodce.

Stížností námitka směřovala i proti právnímu názoru krajského soudu, podle nějž § 118c zákona č. 582/1991 Sb. dopadá jen na případy, kdy příjemce důchodu i jeho zaměstnavatel nesou odpovědnost za zavinění podle principů subjektivní odpovědnosti. Dovojuje, že pokud došlo k omylu stěžovatele i jeho zaměstnavatele, měla být uplatněna jejich solidární odpovědnost. Nadto upozornil na možnou protiústavnost § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. upravující objektivní odpovědnost, s tím, že jde o jedinečnou výjimku z obecných pravidel odpovědnosti v právu sociálního zabezpečení a právu pracovním, když by navíc celý systém odpovědnosti mohl jednotně fungovat i bez § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. Shrnul, že podle něj základ odpovědnosti stěžovatele spočívá v § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. a základ odpovědnosti zaměstnavatele zase na § 118b zákona č. 582/1991 Sb., čímž měla být uplatněna jejich solidární odpovědnost podle § 118c zákona č. 582/1991 Sb.

Stěžovatel dále namítl nesprávné posouzení subjektivní prekluzivní lhůty pro vrácení přeplatku na starobním důchodu. Doplnil, že subjektivní prekluzivní lhůta může uplynout v důsledku samostatného počátku jejího běhu ještě před uplynutím objektivní prekluzivní lhůty. V takovém případě se objektivní lhůta neuplatní. Vytkl soudu, že když se zabýval během lhůty objektivní, tak pochybil, neboť se nevypořádal s námitkou, že došlo k prekluzi vlivem uplynutí subjektivní prekluzivní lhůty. Stěžovatel uvedl, že o skutečnostech zakládajících nárok na vrácení přeplatku se žalovaná musela dozvědět z pravidelných hlášení podávaných zaměstnavatelem. Proto sdělil, že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, neúplný a nesprávný právní závěr, neboť se soud aplikací subjektivní prekluzivní lhůty nezabýval.

Rovněž namítl nesprávné posouzení období od 1. 4. 2001 do 31. 5. 2002, za které je stěžovatel také povinen vrátit přeplatek. Dle jeho názoru sice po toto období existoval pracovněprávní vztah, který zanikl 31. 5. 2002, nicméně bylo třeba jej odlišovat od právního vztahu sociálního zabezpečení (pojistného poměru sociálního pojištění), který trval v měsíci květnu jeden jediný den – 31. 5. 2002. Z toho vyvodil, že přeplatek na starobním důchodu měl být vymáhán jen za měsíc květen 2002, neboť jen v toto období u něj došlo k souběhu pojistného vztahu sociálního pojištění z titulu zaměstnání v pracovním poměru a z něj vyplývající tzv. jednorázové mzdy vyplacené za měsíc květen 2002 se starobním důchodem.

Posléze namítl formální vady přezkoumávaného rozhodnutí žalované, kdy za rozhodující vadu měl neuvedení konkrétního ustanovení právního předpisu, podle kterého bylo rozhodování za období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 2005, v čemž spatřoval rozpor s požadavky § 47 odst. 2 spr. ř. Poslední stížností námitkou poukázal na vady řízení před soudem, když soud neakceptoval účast zaměstnavatele stěžovatele a ve svém usnesení o nepřipuštění účasti zaměstnavatele v řízení žalobce poučil, že kasační stížnost proti tomuto rozhodnutí není přípustná. Zde stěžovatel spatřoval rozpor s judikaturou Nejvyššího správního soudu, konkrétně pak rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2005, č. j. 7 As

43/2005 - 53, publikovaném pod č. 710/2005 Sb. NSS. S ohledem na všechny skutečnosti stěžovatel navrhl, aby rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 6. 2006, č. j. 32 Cad 32/2005 - 65, byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti stěžovatele uvedla, že souhlasí s rozsudkem krajského soudu a proto již dále nepodala další vyjádření ke kasační stížnosti.

Kasační stížnost je podle § 102 s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán, pokud neshledá vady, k nimž by s ohledem na § 109 odst. 3 s. ř. s. byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu prvního stupně, která může spočívat v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě též v jiné vadě řízení, mohla-li mít tato vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší správní soud k základní námitce spočívající ve stěžovatelem tvrzené nemožnosti jmenování na dobu určitou do funkce ředitele státního podniku a tudíž i nerealizovatelnosti splnění podmínek § 37 zákona o důchodovém pojištění uvádí, že ze žádného právního předpisu nevyplývá, že by ministr nemohl jmenovat ředitele státního podniku na dobu určitou. Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (s účinností od 1. 1. 2007 nahrazen zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníkem práce – pozn. soudu) tuto možnost výslovně neupravuje, současně ji však nezakazuje; § 12 odst. 1 zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů ani § 19 odst. 2 pozdějšího zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, toliko stanoví, že ředitele státního podniku jmenuje zakladatel, resp. ministr. Z výslovného znění těchto ustanovení nelze dovodit nemožnost nebo nesplnitelnost možného jmenování do funkce ředitele státního podniku na dobu určitou, a proto ani nerealizovatelnost splnění podmínky § 37 zákona o důchodovém pojištění v podobě existence pracovního poměru na dobu určitou. Nejvyšší správní soud uzavírá, že podle zvláštních právních předpisů bylo možné uskutečnit jmenování na dobu určitou a tím i vyhovět podmínkám souběhu § 37 zákona o důchodovém pojištění a ve svém důsledku též zamezit následkům v podobě odpovědnosti podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. Stěžovatel mohl navrhnout, aby byl jmenován ředitelem státního podniku na dobu určitou, neboť mu v tom nebránil žádný právní předpis. Ten ani nebránil a nebrání periodickému jmenování do funkce ředitele státního podniku na dobu určitou. Krajský soud proto nepochybil v posouzení právní otázky, když uvedl, že stěžovatel byl v rozhodném období v pracovním poměru založeným jmenováním na dobu neurčitou. Nejvyšší správní soud rovněž souhlasí se závěry krajského soudu, podle kterých, je-li na základě návrhu stěžovatele v jednom soudním řízení jednoznačně prokázáno jeho tvrzení, že pracovní poměr stěžovatele byl založen na dobu neurčitou, nemůže v jiném pozdějším řízení tvrdit, že tento pracovní poměr byl opětovně uzavírán na dobu určitou.

Ohledně „připodepisování“ přihlášek zaměstnavatele k sociálnímu zabezpečení stěžovatelem, podle nějž tak plnil svou zákonnou ohlašovací povinnost podle § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., Nejvyšší správní soud sděluje, že ohlašovací povinnost je třeba v dané osmi denní lhůtě plnit přímo plátcí dávky důchodového pojištění, tedy žalované – České správě sociálního zabezpečení. Ke stejným závěrům dospěl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 12. 5. 2005, č. j. 6 Ads 36/2003 - 61, podle kterého za orgán, jemuž je příjemce dávky důchodového pojištění povinen písemně ohlásit skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, je právě plátec dávky.

V této souvislosti nelze uznat důvodnou ani námitku prekluze odpovědnosti vrácení přeplatku na dávkách starobního důchodu. Žalovaná, jak je uvedeno ve spisech, se dozvěděla o této skutečnosti dne 27. 11. 2002, kdy jí bylo doručeno oznámení o podezření neoprávněné výplaty dávky důchodu. Toto datum je rozhodné pro běh tříleté subjektivní prekluzivní lhůty. Vzhledem k závěrům učiněným výše, Nejvyšší správní soud konstatuje, že pro běh subjektivní prekluzivní lhůty podle § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. je rozhodující okamžik, kdy tuto skutečnost zjistil právě plátec – tj. žalovaná. Podle shora uvedeného rozsudku o vrácení dávky může rozhodnout pouze žalovaná, a to od okamžiku, kdy tuto skutečnost zjistila. Samotná izolovaná informovanost některého z orgánů sociálního zabezpečení nemůže vést k započetí běhu prekluzivní lhůty u zcela jiného orgánu, který je oprávněn o vrácení dávky rozhodnout. Hlášení podávaná zaměstnavatelem příslušné okresní správě sociálního zabezpečení tudíž nemají vliv na počátek běhu prekluzivních lhůt. Správný je právní názor stěžovatele, že subjektivní prekluzivní lhůta může vlivem jejího samostatného počátku uplynout před uplynutím objektivní prekluzivní lhůty. Krajský soud se zabýval během objektivní lhůty, subjektivní lhůtou se zabýval ve vztahu k žalobním námitkám, které namítaly prekluzi vrácení neprávem vyplacených částek důchodového pojištění. Jak uvedl krajský soud, původní rozhodnutí žalované bylo vydáno dne 15. 9. 2003, k čemuž Nejvyšší správní soud dodává, tedy před uplynutím tříleté subjektivní i desetileté objektivní prekluzivní lhůty, právní názor krajského soudu na běh prekluzivní lhůty je proto správný.

Nejvyšší správní soud ke stížnostní námitce spočívající v pochybení žalované a soudu při neaplikaci institutu subjektivní solidární odpovědnosti stěžovatele a zaměstnavatele, shodně s krajským soudem odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 16/2003 - 40, podle kterého § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. zakládá objektivní odpovědnost příjemce dávky starobního důchodu vrátit ty vyplacené dávky starobního důchodu, které mu nenáležely, tj. byly mu vyplaceny, ač pro výplatu těchto dávek nebyly splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění. Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že v daném případě se jedná o tzv. objektivní odpovědnost, tj. odpovědnost za výsledek, kterou nese stěžovatel. Tato odpovědnost nastává okamžikem, kdy se naplní hypotézy právní normy vyjádřené v § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., tedy dojde k výplatě dávky, ač pro ní nebyly splněny podmínky. Pro nastoupení sekundárního odpovědnostního právního vztahu postačí pouhé vyplacení neoprávněné dávky, a to v důsledku toho, že nebyly splněny podmínky § 37 zákona o důchodovém pojištění. Není proto ani rozhodující, zda stěžovatel splnil či nesplnil svou ohlašovací povinnost podle § 50 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., postačí pouze, že dávka byla vyplacena neprávem. Nejvyšší správní soud souhlasí se závěry stěžovatele, že jde o jednu z jedinečných výjimek v systému odpovědnosti práva sociálního zabezpečení, nicméně ji za protiústavní neshledává. Dále Nejvyšší správní soud uvádí, že § 118a odst. 2 je ve vztahu k § 118c zákona č. 582/1991 Sb. v poměru speciality. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že krajský soud správně neshledal nezákonnost rozhodnutí žalované v důsledku použití § 118a zákona č. 582/1991 Sb.

Jelikož zákon č. 582/1991 obsahuje v § 118a odst. 2 speciální úpravu odpovědnosti za přeplatek na starobním důchodu, je třeba postupovat přednostně podle tohoto ustanovení a nikoli podle § 118c tohoto zákona. Krajský soud proto nepochybil, pokud žalobní námitku ohledně solidární a subjektivní odpovědnosti jako nedůvodnou zamítl, což náležitě argumentačně zdůvodnil.

Stížnostní námitka se vztahovala i k posouzení období od 1. 4. 2001 do 31. 5. 2002, podle níž sice po tuto dobu existoval pracovněprávní vztah, který je však pro potřeby odpovědnosti vrácení přeplatku třeba odlišovat od právního vztahu sociálního zabezpečení, jenž trval toliko jediný den – 31. 5. 2002. Ani v tomto případě však krajský soud nepochybil při posouzení právní otázky a současně se dostatečným způsobem k této námitce vyjádřil. Nejvyšší správní soud k ní dále uvádí, že rozhodující pro stanovení období, za které je uplatňována povinnost vrátit přeplatek na neoprávněně vyplacených dávkách důchodového pojištění je doba, po kterou byl stěžovatel právě v pracovněprávním vztahu na dobu neurčitou. Není relevantní skutečnost, že byl přihlášen k důchodovému pojištění na jediný den, nýbrž ta skutečnost, že po uplatnění nároků z neplatného rozvázání pracovního poměru a dohody o narovnání došlo k ukončení pracovního poměru na dobu neurčitou ke dni 31. 5. 2002, přičemž do tohoto dne pracovní poměr stěžovatele trval a do tohoto dne zaměstnavatel stěžovateli poskytl náhradu mzdy.

K námitce formálních vad rozhodnutí žalované podle § 42 odst. 2 spr. ř. Nejvyšší správní soud shodně s krajským soudem dodává, že pro větší přehlednost měl skutečně být ve výroku žalované uvedený též přímý odkaz na § 98 zákona č. 100/1988 Sb., uplatněný pro vyčíslení přeplatku za roky 1994 a 1995. Nejvyšší správní soud se však ztotožňuje se závěry krajského soudu, že v daném případě postačí uvedení novelizačního zákona č. 578/1991 Sb., který upravil nové znění § 98 zákona č. 100/1988 Sb. Toto pochybení nezpůsobuje nepřezkoumatelnost a nezákonnost rozhodnutí žalované, neboť není pochyb o tom, na základě jakých právních předpisů žalovaná rozhodovala ohledně období od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1995. Nejvyšší správní soud by však přivítal rozhodnutí orgánů veřejné správy obsahující zcela jednoznačné a nikoli zprostředkované a nepřímé odkazy na právní předpisy, kterých bylo při rozhodovacím procesu využito.

Nejvyšší správní soud připouští, že se krajský soud dopustil procesního pochybení v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, vyjádřenou v rozsudku ze dne 31. 8. 2005, č. j. 7 As 43/2005 - 53, publikovaném pod č. 710/2005 Sb. NSS. Podle tohoto rozhodnutí proti usnesení, jímž soud vyslovil, že určitý subjekt není osobou zúčastněnou na řízení, je přípustná kasační stížnost. Krajský soud v Hradci Králové svým usnesením ze dne 11. 8. 2005, č. j. 32 Cad 32/2005 - 21, rozhodl, že zaměstnavatel stěžovatele není osobou zúčastněnou na řízení, přičemž v poučení uvedl, že opravné prostředky jsou nepřipustné. Nicméně podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, č. j. 1 Azs 155/2004 - 47, dostupného na www.nssoud.cz, mohou podat opravné prostředky proti takovému usnesení pouze ty osoby, které se domnívají, že jim svědčí postavení osoby zúčastněné na řízení, nikoli ten, jehož práva a povinnosti nejsou tímto usnesením dotčena. I kdyby tedy byl stěžovatel řádně a bezvadně poučen, nic by to nezměnilo na skutečnosti, že nemohl podat opravný prostředek proti takovému usnesení. Nejvyšší správní soud dodává, že se krajský soud sice dopustil procesního pochybení, spočívající ve nesprávném poučení o možnosti podání opravného prostředku, tato skutečnost však nemá vliv na celkovou zákonnost soudního rozhodnutí a současně nebyla způsobilá zkrátit stěžovatele na jeho právech.

Nejvyšší správní soud dospěl ze všech shora uvedených důvodů k závěru, že důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. nejsou dány a proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení podle zákona nelze přiznat.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. března 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

